

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Ondřeje Mrákoty v právní věci žalobce: **I. Y.**, zast. Mgr. Tomášem Císařem, advokátem se sídlem v Praze 2, Vinohradská 22, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky, se sídlem v Praze, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 24. 7. 2015, č. j. 32 Az 26/2014 - 44,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 6. 2014, č. j. OAM-59/ZA-ZA14-K07-2014, kterým nebyla stěžovateli udělena mezinárodní ochrana dle § 12, § 13, § 14, § 14a a §14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

I. Podstatný obsah kasační stížnosti

Stěžovatel má za to, že se krajský soud s žalobními body žaloby řádně nevypořádal, tím spíše, že v zásadě pouze odkázal ve svém odůvodnění na odůvodnění žalovaného, aniž by do rozsudku umístil své vlastní úvahy, což považuje stěžovatel za znak nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku.

Stěžovatel má i nadále za to, že správní orgán, jakožto i následně soud, při zjišťování skutečného stavu věci porušily § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“) a dále se cítí být rozhodnutím soudu a správního orgánu zkrácen na svých právech, neboť správní orgán neposoudil ani neposuzoval jeho žádost v souladu se zákonem, resp. byly zde nesprávně právně posouzeny níže uvedené otázky a nebyl řádně zjištěn aktuální stav věci; soud tyto deficity ponechal bez povšimnutí, resp. bez výhrad.

Dle stěžovatele byl porušen § 2 odst. 4 a § 3 správního řádu, neboť nebyl zjištěn stav věci způsobem, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný vzhledem k okolnostem daného případu. Stěžovatel má dále za to, že byly splněny pouze formální požadavky ve smyslu zákona o azylu, tj. správní orgán pouze formálně „prověřil“ situaci na Ukrajině (cca čtyřmi, k době rozhodnutí neaktuálními a zejména ničím a nikým řádně neautorizovanými – jedná se o neautorizované kopie - zdroji) ohledně dodržování lidských práv, nicméně nezadal reálně požadavek o prověření situace s ohledem na zjištění, zda hrozí či nehrozí azylově relevantní pronásledování stěžovatele z důvodu „nevůle“ bojovat, a to sice komplexním způsobem, kdy zde žalovaný vycházel toliko ze zdrojů (zejména dokumentu MZV, jež jediný – alespoň částečně tematicky použitelný - je alespoň z roku 2014), jež se však dané problematiky v podstatě netýkají vůbec, případně nedostatečně. Tato námitka byla dle stěžovatele v žalobě nepřímo uplatněna, nicméně rozsudek se s touto námitkou vůbec nevypořádal; zcela neautorizované, obecné a v zásadě nic neříkající zastaralé zprávy dle stěžovatele nemohou být podkladem ke konstatování neexistence azylového důvodu. Zcela zjevný a obecně známý fakt ozbrojeného a eskalujícího konfliktu na Ukrajině v první řadě rozhodně opodstatňuje žádost o udělení mezinárodní ochrany – je velmi zjednodušené tvrdit, že snaha stěžovatele je ryze účelová, jak uvádí soud i žalovaný. Byť správnímu orgánu i soudu tento problém musí být znám, ve svém šetření jej reálně zcela pominuly a dle názoru stěžovatele byly skutečně ke spisu zařazeny obecné podklady nevztahující se ve svém vyznění ani k oblasti případného návratu stěžovatele.

Rozhodnutí žalovaného tak nemohlo být vydáno v souladu se zákonem a být tak rozhodnutím přezkoumatelným; stejně tak stěžovatel nemůže považovat ze stejných důvodů zákonným napadený rozsudek, který dle jeho názoru nezákonné rozhodnutí (dokonce s jeho odůvodněním, tj. bez vlastního řádného odůvodnění) potvrzuje. Obě rozhodnutí tak obsahují zásadní a zbytečné deficity, neboť nemají oporu v žádných důkazech (je zde pouze obsažena ničím nepodložená spekulace správního orgánu, o bezpečnosti Ukrajiny v tomto smyslu a o neexistenci tam vážně hrozící újmy stěžovatele).

Stěžovatel uvádí, že si lze jen velice těžko představit, že by žadatel o udělení mezinárodní ochrany byl sto prokázat své tvrzení, zakládající se většinou na jeho osobních negativních prožitcích, tak aby o tom nevznikaly jakékoliv pochyby. Je evidentní, že správní orgán, který disponuje rozsáhlým aparátem, určeným právě ke zjišťování informací relevantních pro azylová řízení, má, ohledně přístupu k informacím o situaci v zemích původu, v řízení o azylu oproti žadateli o azyl postavení mnohem silnější. V tomto kontextu stěžovatel upozornil na metodickou Příručku k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků, vydanou Úřadem vysokého komisaře OSN pro

pokračování

uprchlíky v roce 1992 (dále jen Příručka). Příručka se ve člancích 195. – 219. věnuje problematice „prokazování faktů“. V článku 196. se uvádí: *„Je obecnou právní zásadou, že důkazní břemeno spočívá na osobě vznášející nárok. Často se však stává, že žadatel není schopen podložit svá vyjádření dokumentárními či jinými důkazy a případy, v nichž žadatel může podat důkaz o veškerých svých vyjádřeních, jsou spíše výjimkou než pravidlem. Ve většině případů osoba prchající před pronásledováním dorazí jen s nejnutnějšími osobními věcmi a velmi často dokonce i bez osobních dokladů. V některých případech může být vlastně na posuzovateli, aby použil veškeré prostředky, které má k dispozici, k zajištění nezbytných důkazů, o něž by se žádost opírala.“* V článku 203. se dále uvádí: *„Poté, kdy žadatel vyvinul opravdové úsilí o opodstatnění svého příběhu, je stále ještě možné, že pro některá z jeho prohlášení se nebude dostávat důkazů. Jak je shora vysvětleno (čl. 196), je sotva možné, aby uprchlík „dokázal“ každou část svého příběhu, a je pravdou, že kdyby toto stálo jako požadavek, většina uprchlíků by nebyla uznána. Proto je často nutné uznat, ale hlavně šetřit žadatelovu věc i v případech pochybností.“*

Stěžovatel tak má s ohledem na shora uvedené za to, že správní orgán minimálně nezjistil řádně stav věci v rámci posuzování azylu ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, resp. zejména pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu a nesprávně právně posoudil důvody neudělení mezinárodní ochrany zejména ve vztahu právě k těmto dvěma zmiňovaným ustanovením (humanitární azyl nebyl řádně posuzován vůbec) a lze tvrdit, že vycházel z nedostatečně zjištěného stavu věci, bez opory v důkazech – tj. rozhodl nepřezkoumatelně, navíc odůvodnění ve vztahu ke dvěma shora uvedeným institutům je neúplné, spekulativní a zjevně paušalizující a nesplňuje nároky kladené na něj ustanovením § 68 správního řádu. Soud tak nemohl potvrdit správnost závěrů žalovaného, neboť ta se opírala jen a pouze o již shora uvedené nedostatečné podklady a zprávy o situaci v zemi původu. I soud tak dle názoru stěžovatele pochybil, když v tomto smyslu považoval správní rozhodnutí za bezvadné.

Stěžovatel tedy taktéž opakovaně namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku (a zejména správního rozhodnutí) z důvodu absence řádného a věcně správného a komplexního (tj. o použitelné a řádně získané a provedené důkazy se opírajícího) odůvodnění ve vztahu jak ke shora uvedeným institutům, tak formálně i k humanitárnímu azylu (resp. jeho neudělení).

S ohledem na výše uvedené navrhuje stěžovatel, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a vrátil věc soudu k dalšímu řízení, alternativně, aby zrušil rovněž napadené rozhodnutí správního orgánu a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

II. Vyjádření žalovaného ke kasační stížnosti

Žalovaný ve vyjádření uvádí, že nepovažuje námitky uvedené v kasační stížnosti za důvodné. Správní rozhodnutí vychází z dostatečně zjištěného stavu věci a zohledňuje sdělení, která stěžovatel v průběhu správního řízení k důvodům své žádosti o mezinárodní ochranu uvedl. Podkladové materiály shromážděné ve spise nelze vzhledem k datu vydání rozhodnutí považovat za neaktuální a svým rozsahem pak dle názoru správního orgánu ani za nedostatečné. Stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl skutečnosti, jež by odůvodňovaly udělení humanitárního azylu. Správní orgán trvá na zákonnosti svého

závěru a domnívá se, že jej v textu rozhodnutí odůvodnil v dostatečném rozsahu. Soud přezkoumal rozhodnutí žalovaného ve vztahu k § 14 zákona o azylu a neshledal, že by došlo k překročení mezí správního uvážení, konstatoval i jeho soulad s dosavadní ustálenou judikaturou, na kterou v rozsudku mj. odkázal. Námitku stěžovatele ohledně absentujícího řádného posouzení jeho případu ve vztahu k možnosti udělení humanitárního azylu proto nelze považovat za opodstatněnou.

Rovněž z hlediska důvodnosti stěžovatelovy žádosti o mezinárodní ochranu ve vztahu k § 14a zákona o azylu došlo k řádnému a přezkoumatelnému posouzení případu. Soud reagoval na konkrétní žalobní body a ve svém rozsudku srozumitelným a přezkoumatelným způsobem popsal, proč žalobní námitky hodnotí jako nedůvodné. Stěžovatelově výtce namítající nepřezkoumatelnost rozsudku rovněž nelze již s ohledem na jeho odůvodnění přitakat. Soud se zabýval povahou žalobních námitek a jejich konkrétním obsahem, hodnotil je i s přihlédnutím k judikatuře Nejvyššího správního soudu. Z pohledu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu neshledal vzhledem ke své dosavadní úřední činnosti, že by aktuální situace na Ukrajině odůvodňovala udělení doplňkové ochrany, nedospěl tedy k závěru o nutnosti průlomů do zásady stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s.

Ve vztahu k následnému vývoji bezpečnostní situaci na Ukrajině odkazuje správní orgán na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17, v němž je konstatováno, že *„...na Ukrajině nelze ani dříve ani v současné době klasifikovat situaci jako „totální konflikt“, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.“* V usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 3. 2015, č. j. 3 Azs 259/2015 - 28, pak soud zdůraznil, že pokud konflikt nemá povahu totálního konfliktu, musí žadatel prokázat dostatečnou míru individualizace. Správní orgán má za to, že k tomu u stěžovatele nedošlo, v průběhu správního řízení bylo zjištěno, že stěžovatel pochází z Ivano-frankovské oblasti, tedy ze západní části Ukrajiny, kde dosud pobývají i oba jeho rodiče. K namítanému zhoršování situace správní orgán opětovně dodává, že se jedná o konflikt lokální a kolísavé intenzity, jakkoli nechce snižovat dopady jednotlivých střetů na konkrétní obyvatelstvo jimi zasažených lokalit.

Správní orgán má za to, že soud ozřejmil důvody svého rozhodnutí ve vztahu k žalobním námitkám dostatečnou měrou. Pokud se soud vyslovil souhlasně se závěry, k nimž dospěl ve svém rozhodnutí i správní orgán, nebyl jeho postup v rozporu s judikaturou Nejvyššího správního soudu.

Z obsahu kasační stížnosti podle názoru správního orgánu nelze dovodit podstatný přesah vlastních zájmů stěžovatele v souladu s § 104a odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní. Nejsou tak naplněny důvody přijatelnosti kasační stížnosti specifikované v usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, ze dne 26. 4. 2006. Jelikož stížnostní námitky nejsou způsobily zpochybnit správnost a zákonnost napadeného rozhodnutí, navrhuje žalovaný, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost stěžovatele zamítl.

pokračování

III. Právní hodnocení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je rovněž přípustná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek v rozsahu a z důvodů uplatněných stěžovatelem (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda význam posouzení kasačních námitek podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Nebylo-li by tomu tak, musela by být kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítnuta. K důvodům přijatelnosti se kasační stížnost sice explicitně nevyjadřuje, nicméně z jejího obsahu lze dovodit, že důvod její přijatelnosti je spatřován v nesprávném posouzení případu stěžovatele ve smyslu a mezích § 12, 14 a 14a zákona o azylu, v tom, že skutková podstata, z níž žalovaný a krajský soud vycházeli, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, a rovněž rozhodnutí žalovaného není dle stěžovatele v souladu s formálními požadavky na odůvodnění rozhodnutí. Z uvedeného plyne, že kasační stížnost stěžovatel nepodal jen z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ale rovněž z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení, a také z důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tj. nepřezkoumatelnosti spočívající v nedostatku důvodů rozhodnutí, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí ve věci.

Ve vztahu k otázce ochrany veřejných subjektivních práv je třeba předně uvést, že stěžovateli byla soudní ochrana poskytnuta již individuálním projednáním jeho věci krajským soudem. Další postup ve správním soudnictví, tedy projednání věci Nejvyšším správním soudem, je pak podmíněn přesahem jeho vlastních zájmů. Pokud jde o interpretaci uvedeného pojmu, ta byla podána například v usnesení zdejšího soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS (rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Podle tohoto usnesení bude kasační stížnost přijatelná mj. tehdy, pokud by v rozsudku krajského soudu bylo shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

Pokud by tedy skutečně krajský soud v rozsudku vycházel ze skutkové podstaty, která by neměla oporu ve spisech nebo by s nimi byla v rozporu, nesprávně by posoudil dotčené právní otázky a nedostatečně by se vypořádal se žalobními námitkami, jak namítá stěžovatel, nelze vyloučit, že by uvedená pochybení mohla být natolik zásadní, že by byla způsobilá mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele ve smyslu shora uvedeného. V důsledku aplikace § 104a s. ř. s. by mohlo být stěžovateli *a priori* odepřeno či omezeno jeho právo na věcné projednání, a tedy ochrana jeho hmotných práv. V tomto případě se hmotně právní postavení stěžovatele jeví dotčené toliko potenciálně. Pro případ, že by do práv stěžovatele bylo skutečně zasazeno, což lze s určitostí posoudit až v rámci věcného projednání kasační stížnosti, by ovšem konstatováním její nepřijatelnosti byla zmařena

právní cesta, jakou by bylo možné případné pochybení žalovaného nebo krajského soudu napravit. Pokud by institut nepřijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. byl v tomto konkrétním případě vykládán odlišným než shora popsáním způsobem, byla by popřena preventivní, usměrňující a sjednocující funkce institutu kasační stížnosti ve vztahu ke krajským soudům a zprostředkovaně i správním orgánům. V konečném důsledku by byl oslaben systém ochrany subjektivních veřejných práv zajišťovaný správním soudnictvím, neboť závěry o hmotné právní pozici stěžovatele by Nejvyšší správní soud činil způsobem, který stěžovateli odpírá přístup k soudu a možnost vyjádřit se ke všem aspektům jeho věci, které považuje za významné. Jinak řečeno, při respektování podstaty a smyslu práva na soudní a jinou ochranu Nejvyšší správní soud upřednostní v odůvodněných případech zájem na spravedlnosti jednotlivce před rychlostí a hospodárností fungování právního systému (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 29. 3. 2007, č. j. 2 Azs 137/2006 - 67).

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost jako přijatelnou, neboť stěžovatel uvedl tvrzení o pochybeních krajského soudu a žalovaného takové intenzity, jež by potenciálně mohla zasáhnout jeho hmotněprávní sféru.

Nejvyšší správní soud se musel a priori zabývat vznesenou námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozsudku; shledal-li by ji totiž důvodnou, tato skutečnost by již sama o sobě bránila věcnému přezkoumání napadeného rozsudku.

Z konstantní judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že za nepřezkoumatelná rozhodnutí lze považovat zejména ta rozhodnutí, která postrádají základní zákonné náležitosti, z nichž nelze seznat, o jaké věci bylo rozhodováno či jak bylo rozhodnuto, která zkoumají správní úkon z jiných než žalobních důvodů (pokud by se nejednalo o případ zákonem předpokládaného přezkumu mimo rámec žalobních námitek), jejichž výrok je v rozporu s odůvodněním, která neobsahují vůbec právní závěry vyplývající z rozhodných skutkových okolností nebo jejichž důvody nejsou ve vztahu k výroku jednoznačné. Nepřezkoumatelnost bude dána tehdy, opře-li soud rozhodovací důvody o skutečnosti v řízení nezjišťované, případně zjištěné v rozporu se zákonem, anebo případy, kdy není zřejmé, zda vůbec nějaké důkazy byly v řízení provedeny (viz např. rozsudky ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003 - 52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004 - 62, ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008 - 75, ze dne 22. 9. 2011, č. j. 5 Aps 4/2011 - 326, etc.).

Z uvedeného tedy vyplývá, že z odůvodnění rozsudku musí být zřejmý vztah mezi skutkovými zjištěními a úvahami při hodnocení důkazů na straně jedné a právními závěry na straně druhé. Pokud by tomu tak nebylo, rozhodnutí by bylo nepřezkoumatelné, neboť by nedávalo dostatečné záruky pro to, že nebylo vydáno v důsledku libovůle a způsobem porušujícím ústavně zaručené právo na spravedlivý proces. Posoudil-li Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu v intencích výše uvedeného, nemohl námitce nepřezkoumatelnosti přisvědčit.

Nepřezkoumatelnost rozsudku nemůže být způsobena ani tím, pokud krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí zhodnotí průběh správního řízení, ztotožní se s postupem správního orgánu a jeho závěry souhlasně aprobuje. Z uvedeného nelze dovozovat, že by se

pokračování

soud námitkami stěžovatele nezabýval, nepodrobil hodnocení žalovaného vlastním úvahám, ale pouze převzal jeho názory. Krajský soud v odůvodnění nadto vyslovil rovněž své úvahy a hodnocení azylově relevantních skutečností.

Krajský soud v odůvodnění napadeného rozsudku odkázal na judikaturu správních soudů, ze které vyplývá, že při přezkumu rozhodnutí, které vychází toliko ze správního uvážení správního orgánu, soudy přezkoumávají, zda takové rozhodnutí bylo vydáno v řádném řízení. Byť je stanovení kritérií správního uvážení věcí správního orgánu a soudy do jejich obsahu zásadně nezasahují, musí tak soud učinit v případech, kdy dojde k překročení mezí správního uvážení (§ 78 odst. 1 s. ř. s.) stanovených mimo jiné i zásadami vyplývajících z ústavního pořádku České republiky, jako je zákaz svévole a nepřípustné diskriminace, přiměřenost zásahu a další (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, a rozsudek ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 - 48). Rozhodování o udělení azylu z humanitárních důvodů je právě příkladem rozhodování na základě správního uvážení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004 - 72, publ. pod č. 375/2004 Sb. NSS).

Krajský soud správně posoudil meze správního uvážení svěřeného žalovanému, přitom neshledal vybočení ze zákonných mantinelů a dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno na základě dostatečných podkladů, které byly řádně vyhodnoceny. Ostatně sám stěžovatel žádné překročení správního uvážení konkrétně ani nenamítal a jeho tvrzení zůstává pouze v obecné rovině. Z vyjádření stěžovatele nadto ani nevyplývá, že by se tohoto typu azylu dovolával. Nelze nadto ani přisvědčit stěžovateli, že humanitární azyl nebyl posuzován vůbec, případně, že byl posuzován nedostatečně. Otázkami humanitárního azylu, jakož i doplňkové ochrany se krajský soud zabýval podrobně na str. 5 a 6 rozsudku.

Co se týče kasační námitky stěžovatele stran zpráv o zemi původu, ani tuto námitku neshledává zdejší soud důvodnou. Situaci v zemi původu se zabýval krajský soud na str. 7 – 8 napadeného rozsudku, přitom poukázal rovněž na informace, které jsou soudu známy z jeho úřední činnosti.

Není pochyb o tom, že informace o zemi původu použité ve věci mezinárodní ochrany musí být v maximální možné míře relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální, ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné (viz např. rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008 - 81). V případě stěžovatele rozhodnutí žalovaného bylo vydáno dne 18. 6. 2014, zprávy o situaci na Ukrajině jsou ze dne 18. 4. 2014, ze dne 12. 3. 2014, ze dne 9. 4. 2014, ze dne 9. 4. 2014, z ledna 2014 a ze dne 2. 10. 2013. Tyto zprávy tak nelze rozhodně shledat neaktuálními. Je pravdou, že situace v zemi původu se může změnit ze dne na den, toto se však v případě stěžovatele nestalo, situace v zemi původu má víceméně setrvalý průběh, proto pro prokázání situace v zemi původu lze bez problémů vycházet ze zpráv starých cca čtvrt roku.

K otázce aktuální situace na Ukrajině, která je v kasační stížnosti naznačena, se Nejvyšší správní soud vyjadřoval již několikrát. Lze odkázat například na usnesení ze dne 18. 3. 2015, č. j. 3 Azs 237/2014 - 25, ze dne 31. 3. 2015, č. j. 4 Azs 15/2015 - 28, ze dne 30. 4. 2015, č. j. 9 Azs 13/2015 - 69, či ze dne 14. 5. 2015, č. j. 9 Azs 36/2015 - 36. V

usnesení ze dne 15. 1. 2015, č. j. 7 Azs 265/2014 - 17, pak zdejší soud uvedl: „*Na Ukrajině nelze ani dříve, ani v současné době klasifikovat situaci jako totální konflikt, neboť probíhající ozbrojený konflikt nedosahuje takové intenzity, že by každý civilista z důvodu své přítomnosti na území Ukrajiny byl vystaven reálnému nebezpečí vážné újmy. Nutno upozornit, že se jedná o konflikt izolovaný pouze na východní části Ukrajiny, přičemž jeho intenzita i v dotčených oblastech výrazně kolísá.*“

K námitce stěžovatele ohledně zpráv ze země původu, kde uvádí, že se jedná o „neautorizované kopie“, zdejší soud pouze konstatuje, že se jedná o standardní materiál ministerstva zahraničních věcí, opatřený číslem jednacím, podle kterého jsou tyto zprávy lehce dohledatelné. Navíc stěžovatel neuvádí, že by předmětné zprávy o zemi původu shledával nedostatečnými, případně, že by použité zprávy o zemi jeho původu uváděly nepravdivé údaje. Jedná se tedy pouze o účelovou námitku stěžovatele.

Co se týče kasační námitky stěžovatele ohledně důkazního břemene, obecně lze konstatovat, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany stíhá žadatele břemeno tvrzení, břemeno důkazní je však již rozloženo mezi žadatele a správní orgán. S ohledem na toto sdílené břemeno je správní orgán povinen zjišťovat a zohlednit veškeré informace a důkazy jak v neprospěch, tak i ve prospěch žadatele (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 6. 2012, č. j. 9 Azs 7/2012 - 3). Nejvyšší správní soud již dříve dovodil, že není povinností žadatele o azyl, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004 - 57). V rozsudku ze dne 25. 7. 2005, č. j. 5 Azs 116/2005 - 58, zdejší soud rovněž vyslovil: „*Stát je zodpovědný za náležité zjištění reálií o zemi původu, ale žadatel musí unést důkazní břemeno stran důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby.*“ Nejvyšší správní soud tak není se stěžovatelem ve sporu stran rozložení důkazního břemene, neshledává však, že by žalovaný svou část věcného břemene neunesl; jak vyplývá ze spisu, opatřil si relevantní, důvěryhodné a vyvážené, aktuální, ověřené z různých zdrojů, transparentní a dohledatelné informace o zemi původu.

Stěžovatel poprvé v žalobě v souvislosti s politickou situací zmínil, že v celé Ukrajině probíhá verbování do národní gardy i verbování ze strany separatistů, a z důvodu, že stěžovatel je hluboce věřící a zastává se míru, proto by bylo pro něj nastoupení do armády nepřekonatelným problémem.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že tuto novou skutečnost stěžovatel nejenže uvedl před krajským soudem poprvé, ale že se jedná o skutečnost, kterou mohl uvést již v řízení před žalovaným a neučinil tak. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011 - 131, mimo jiné uvedl: „*Pokud tedy v dané věci nastala situace, kdy žalobce v řízení před soudem uvádí skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany, a zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany ve smyslu § 14a odst. 2 písm. a) a b) zákona o azylu, neboť žalobce tvrdí a dokládá výše zmíněnou listinou, že je v Bělorusku stíhán pro závažný trestný čin vyzvědačství a brozí mu tedy mj. trest odnětí svobody v podmínkách běloruského vězeňství, je na krajském soudu, aby v dalším řízení zvážil, zda v daném případě*

pokračování

existují dostatečné záruky, že i v případě postupu soudu podle § 75 odst. 1 s. ř. s., tedy v případě nepřihlídnutí k výše uvedeným okolnostem nastalým až po rozhodnutí správního orgánu a tomu odpovídajícího zamítnutí žaloby zde existují dostatečné právní záruky, že nedojde k nucenému vycestování žalobce do země původu dříve, než budou k tomu příslušným správním orgánem dostatečně zváženy tyto nové okolnosti, a to ať již z hlediska možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany v rámci případného nového řízení podle zákona o azylu či z hlediska obdobných důvodů znemožňujících vycestování cizince v režimu zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Tato „nová“ skutečnost, tedy, že stěžovatel je věřícím, jemuž se přičítá případné nastoupení do armády, však zcela zjevně nenastala až po vydání žalobou napadeného správního rozhodnutí. Výše uvedené závěry tak nelze na případ stěžovatele vztáhnout.

Nadto je třeba uvést, že žalovaný se podrobně zabýval otázkou, zda stěžovateli v případě návratu do vlasti nehrozí vážné ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu a neopomenul ani otázku vojenské služby, přitom uvedl s odkazem na aktuální zprávy, že mobilizováni budou pouze dobrovolníci, kteří už absolvovali vojenskou službu. Touto otázkou se zabýval i soud na str. 7 – 8 napadeného rozsudku, je nutno konstatovat, že stěžovatel ani soud (když tuto skutečnost neuplatnil již ve správním řízení) neuvedl žádný důkaz svědčící o tom, že by mu takové povolání do armády reálně hrozilo nebo mu již bylo doručeno.

Ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu ve výčtu důvodů strachu z pronásledování výslovně neuvádí trestní stíhání nebo trest za odepření (nenastoupení) výkonu vojenské služby za konfliktu. Nejvyšší správní soud ovšem již v rozsudku ze dne 13. 8. 2008, č. j. 2 Azs 45/2008 - 67, publikovaném pod č. 1713/2008 Sb. NSS, konstatoval, že § 12 písm. b) zákona o azylu musí být v souladu s příkazem eurokonformního výkladu vykládán souladně s požadavky kvalifikační směrnice. Kvalifikační směrnici se v citovaném rozsudku rozumí směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004, o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany (dále jen „směrnice 2004/83/ES“). Tato směrnice byla účinná od 20. 10. 2004 a zrušena byla ke dni 21. 12. 2013, odkdy je třeba postupovat podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „nová kvalifikační směrnice“). Právní pojem pronásledování, důvody pronásledování a vztah mezi nimi proto musí být vykládány zejména v souladu s čl. 9 nové kvalifikační směrnice.

Podle čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice za pronásledování ve smyslu odstavce 1 může být mimo jiné považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 této směrnice. Stěžovatel namítá, že i v klidnějších částech země probíhá v současné době verbování do národní

gardy a simultánně s tím probíhá verbování ze strany separatistů a pro stěžovatele jako příslušníka křesťanské pravoslavné církve, kdy jakožto hluboce věřící muž se zastává míru, by nastoupení do války bylo pro něj velkým nebo dokonce nepřekonatelným problémem.

Ve vztahu k této námitce by v obecné rovině mohl být relevantní rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd*, C-472/13, který se zabýval právě otázkou, zda a na jaké osoby se vztahuje čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83/ES [nyní čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice] v případech, kdy je jimi vyjadřován strach z pronásledování z důvodu odmítnutí výkonu vojenské služby, neboť v daném konfliktu má docházet k páchání válečných zločinů. Soudní dvůr v uvedené věci konstatoval: „*Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli žádat o postavení uprchlíka nebo osoby, která z jiných důvodů potřebuje mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany* [v nyní projednávané věci čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice] *musí být vykládána v tom smyslu, že: se vztahují na všechny příslušníky ozbrojených sil, včetně logistického nebo podpůrného personálu; se týkají situace, kdy by spáchání válečných zločinů v daném konfliktu předpokládala samotná vykonávaná vojenská služba, včetně situací, kdy by se žadatel o přiznání postavení uprchlíka účastnil spáchání takových zločinů jen nepřímo, jelikož by při plnění svých úkolů s rozumnou mírou pravděpodobnosti poskytl nezbytnou podporu pro přípravu nebo uskutečnění těchto zločinů; se nevztahují výhradně na situace, kdy je prokázáno, že válečné zločiny již byly spáchány nebo by mohly spadat do pravomoci Mezinárodního trestního soudu, ale též na situace, kdy je žadatel o přiznání postavení uprchlíka schopen prokázat, že je vysoce pravděpodobné, že takové činy budou spáchány; posouzení skutečností, které provádí pod soudní kontrolou pouze vnitrostátní orgány za účelem kvalifikace situace dotýčné služby, musí vycházet ze souboru indicií, které mohou s ohledem na všechny dané okolnosti, zejména okolnosti týkající se významných skutečností týkajících se země původu v okamžiku rozhodnutí o žádosti, jakož i konkrétního postavení a osobní situace žadatele, prokázat, že v důsledku situace služby je uskutečnění tvrzených válečných zločinů pravděpodobné; při posuzování, které je věcí vnitrostátních orgánů, musí být vzaty v úvahu okolnosti, že vojenský zásah byl zahájen na základě mandátu Rady bezpečnosti Organizace Spojených národů nebo na základě konsenzu mezinárodního společenství a že stát nebo státy, které provádí operace, stíhají válečné zločiny, a odepření výkonu vojenské služby musí být jediným prostředkem umožňujícím žadateli o přiznání postavení uprchlíka vyhnout se účasti na tvrzených válečných zločinech, a že pokud tedy tento žadatel nevyužil řízení za účelem získání postavení odpírače vojenské služby z důvodu svědomí, taková okolnost vylučuje jakoukoli ochranu podle čl. 9 odst. 2 písm. e) směrnice 2004/83, ledaže uvedený žadatel prokáže, že neměl žádné řízení takové povahy ve své konkrétní situaci k dispozici.*“

Nejvyšší správní soud nicméně konstatuje, že v daném případě tato námitka stěžovatele nemůže být důvodná rovněž proto, že stěžovatel se narodil dne X, má tedy 35 let. Z veřejně přístupných zdrojů je obecně známo, že branná povinnost zavedená na Ukrajině se netýkala věkové kategorie, do které patří stěžovatel, ale šlo o muže mladší. Nadto nelze ani přehlédnout, že v únoru 2015 bylo uzavřeno stranami konfliktu na východě Ukrajiny příměří, byť není zcela respektováno. Z uvedených skutečností plyne nedůvodnost tvrzení stěžovatele o hrozbě pronásledování v důsledku odepření výkonu vojenské služby ve smyslu čl. 9 odst. 2 písm. e) nové kvalifikační směrnice.

pokračování

Co se týče případného nepřiměřeného trestání za odepření výkonu vojenské služby by mohla opět v obecné rovině v úvahu připadat aplikace čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) nové kvalifikační směrnice, podle nichž se za pronásledování považuje také „*právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační, neboť jsou prováděna diskriminačním způsobem; nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání*“. Rovněž k této otázce se vyjádřil Soudní dvůr v rozsudku ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd*, C-472/13, když dospěl k následujícímu závěru: „*Ustanovení čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) směrnice 2004/83 [v nyní projednávané věci čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) nové kvalifikační směrnice] musí být vykládána v tom smyslu, že za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, se nejeví, že by taková opatření, kterým je vystaven voják z důvodu odepření vykonat službu, jako jsou uložení trestu odnětí svobody nebo propuštění z armády, mohla být s ohledem na legitimní výkon práva dotyčného státu udržovat ozbrojené síly považována za natolik nepřiměřená nebo diskriminační, že by patřila mezi akty pronásledování, které uvádí tato ustanovení. Je však věcí vnitrostátních orgánů, aby tuto skutečnost ověřily.*“

Rovněž ve vztahu k této námitce ovšem platí, že stěžovateli již vzhledem k jeho věku reálně odvedení k výkonu vojenské služby nehrozí a této námitce tak nelze přisvědčit. K námitce stěžovatele, že důvodem, pro který odmítá nastoupit výkon vojenské služby, je jeho náboženské vyznání, Nejvyšší správní soud odkazuje na svou předchozí judikaturu, v níž podrobně objasnil okolnosti, za kterých by mohla být žádost osob odmítajících nástup vojenské služby uznána důvodnou (viz např. rozsudky ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 - 49, či ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008 - 83, č. 2406/2011 Sb. NSS). Tyto okolnosti nebyly v případě stěžovatele dány a stěžovatel v kasační stížnosti ani nijak blíže neupřesnil, jakým způsobem jeho vyznání mělo ovlivnit nástup vojenské služby či jak mělo souviset s tvrzeným pronásledováním.

Nicméně, jak již je uvedeno výše, žádná skutečnost nenasvědčuje tomu, že by měl být stěžovatel k výkonu vojenské služby povolán. Jak mimo jiné konstatoval krajský soud, neexistuje žádný reálný důkaz či důvod, že by povolání do bojů reálně hrozilo nebo bylo již doručeno. Vzhledem k tomu, že stěžovatel neabsolvoval vojenskou službu, jeví se i zdejšímu soudu povolávací rozkaz jako nepravděpodobný. Rovněž i z důvodu věku stěžovatele.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že stěžovatel se dle svých tvrzení obává návratu na Ukrajinu zejména z ekonomických důvodů. Aniž by Nejvyšší správní soud zlehčoval důvody uváděné stěžovatelem, zdůrazňuje, že řízení o mezinárodní ochraně je třeba chápat jako institut sloužící k ochraně cizinců, kteří pociťují důvodnou obavu před pronásledováním v zemi svého původu nebo kterým by v případě návratu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy. Podle setrvalé judikatury Nejvyššího správního soudu přitom ekonomické potíže nejsou samy o sobě relevantním důvodem pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 - 65, ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 - 44, ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69, a usnesení ze dne 15. 10. 2015, č. j. 9 Azs 208/2015 - 22).

Ze všech shora vyložených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, ve spojení s § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 26. února 2016

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu